

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та національної безпеки
Кафедра національної безпеки та політології

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня бакалавра на тему:
**«Діяльність депутатів місцевих рад в Україні під час
російсько-української війни 2014-2025 (на прикладі Хмельницької
області)»**

Виконала студентка IV курсу, групи Пл-41,
спеціальності 052 Політологія
Белінська Дар'я Русланівна

Керівник – кандидат наук з державного
управління, доцент
Лебедюк Віталій Миколайович
Рецензент – доктор політичних наук,
професор
Мацієвський Юрій Володимирович

Острог, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПУТАТІВ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ	11
1.1 Огляд літератури про діяльність депутатів на місцевому рівні	11
1.2. Основна діяльність партій та їх розвиток в період війни	19
РОЗДІЛ 2. ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ДЕПУТАТІВ ЯРМОЛИНЕЦЬКОГО РАЙОНУ В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ	23
2.1 Діяльність місцевих депутатів Ярмолинецького району до повномасштабного вторгнення	23
2.2. . Діяльність місцевих депутатів Ярмолинецького району в період 2022-2025-их років	29
ВИСНОВОК	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

ВСТУП

Постановка проблеми

Повномасштабне вторгнення росії в Україну суттєво вплинуло на всі сфери життя суспільства, зокрема на діяльність органів місцевого самоврядування. Місцеві депутати, як представники громад, зіткнулися з новими викликами та завданнями, пов'язаними з забезпеченням життєдіяльності територій в умовах війни. Оцінка їхньої діяльності в цей період є надзвичайно важливою для розуміння процесів, що відбуваються на місцевому рівні, та для формування рекомендацій щодо вдосконалення механізмів місцевого самоврядування в майбутньому.

Особливий інтерес представляє аналіз діяльності депутатів на прикладі конкретної території, такої як Ярмолинецький район Хмельницької області.

Дослідження цього кейсу дозволить виявити специфічні особливості роботи місцевих органів влади в умовах війни, а також оцінити вплив різних факторів, таких як партійна приналежність, ресурси громади та індивідуальні якості депутатів, на ефективність їхньої діяльності.

Ярмолинецький район зазнав пошкоджень інфраструктури, зокрема – військова частина¹, також, на жаль, не обходиться без людських втрат, які з кожним днем зростають.

Війна застала всіх, тому і працівники Ярмолинецької адміністрації взяли за зброю, та пішли боронити Україну, а саме – голова селищної ради – Шутяк Андрій. Тому нам залишається підтримувати наших військових та максимально допомагати, як це, в деякій мірі, роблять місцеві депутати від різних партій Ярмолинеччини. Зокрема, партія «За конкретні справи», співголовами якої є народний депутат – Олександр Герєга та його дружина Галина Герєга, а також – Володимир Поворознік, виділяє кошти на відбудову

¹ Прокопенко Е. Ракетний удар по Хмельницькій області: є постраждалі. РБК-Україна.
URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/raketnyy-udar-hmelnitskoy-oblasti-postradavshie-1657046032.html> (дата звернення: 08.02.2025).

та реконструкцію як і лікарень, в яких перебувають госпіталізовані військові, так і школи, які зазнали ракетних ударів.²

Окрім допомоги, варто згадати й інші важливі сфери діяльності депутатів: підтримка військових, прийняття рішень щодо бюджету та розподілу ресурсів.

У воєнний час місцеві бюджети часто зазнають значних втрат. Депутати повинні шукати додаткові джерела фінансування, такі як гранти, міжнародна допомога, а не лише використовувати кошти в своїх інтересах.

Депутати повинні оперативно переглядати та перерозподіляти бюджетні кошти, пріоритезуючи витрати на оборону, гуманітарну допомогу, відновлення інфраструктури та інші нагальні потреби громади.

Хмельницька міська рада додатково виділила понад 85 мільйонів гривень на допомогу Силам оборони та підтримку військовослужбовців. Депутати одноголосно підтримали надання 64,4 мільйона гривень субвенції військовим частинам, зокрема близько 31 мільйона – на закупівлю дронів, квадрокоптерів, засобів РЕБ і РЕР. На виплату матеріальної допомоги родинам загиблих захисників і пораненим для реабілітації додали 15 мільйонів. Ще 5,4 мільйона з місцевого бюджету витратять на заходи територіальної оборони й безпеки та один мільйон – на фінансування діяльності комунальної установи «Ветеранський простір». Також під час сесії проголосували за виділення понад 34 мільйонів на ремонт укриттів у школах, медичних закладах та житлових будинках і 3,2 мільйона – на заміну вікон у багатоповерхівках, які зазнали пошкоджень від ворожих атак.³

Окрім того, важливо забезпечити максимальну прозорість у процесі прийняття бюджетних рішень, щоб уникнути корупції та забезпечити довіру громади.

² Бережанський І. На Хмельниччині російська ракета влучила в інфраструктурний об'єкт. *TCH.ua*. URL: <https://tsn.ua/ato/na-hmelnichchini-rosiyska-raketa-vluchila-v-infrastrukturniy-ob-yekt-2048959.html> (дата звернення: 08.02.2025).

³ Ukrinform. У Хмельницькому на підтримку ЗСУ виділили ще понад 85 мільйонів. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3866634-u-hmelnickomu-na-pidtrimku-zsu-vidilili-se-ponad-85-milj-oniv.html> (дата звернення: 14.02.2025).

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну стало безпрецедентним випробуванням для всієї країни, зокрема для органів місцевого самоврядування. Діяльність місцевих депутатів в умовах війни набула особливого значення, адже саме вони опинилися на передовій вирішення нагальних проблем громад. Аналіз їхньої роботи, особливо на прикладі Ярмолинецького району Хмельницької області, дозволяє виявити ключові тенденції та виклики, з якими зіткнулося місцеве самоврядування.

Війна внесла кардинальні зміни в роботу місцевих рад. Пріоритетними напрямками стали підтримка військових, забезпечення життєдіяльності громад, відновлення пошкодженої інфраструктури та надання гуманітарної допомоги. У цьому контексті особливо важливим є питання ефективного використання бюджетних коштів. Приклади з Хмельницької міської ради, яка виділила значні суми на підтримку Сил оборони та ремонт укриттів, демонструють здатність місцевої влади оперативно реагувати на виклики війни.

Однак, поряд з позитивними прикладами, існують і проблеми. Зловживання службовим становищем, корупційні схеми та неефективне використання бюджетних коштів підривають довіру до місцевої влади та ускладнюють процес відновлення. Зокрема, інформація про корупційні скандали в МСЕК Хмельниччини свідчить про необхідність посилення контролю за діяльністю місцевих органів влади.

Важливим аспектом діяльності місцевих депутатів є їхня здатність до співпраці з громадськістю. Залучення волонтерів, громадських організацій та активних громадян до вирішення місцевих проблем сприяє підвищенню ефективності роботи місцевої влади та зміцненню соціальної згуртованості.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що війна стала серйозним випробуванням для місцевого самоврядування в Україні. Діяльність місцевих депутатів в цей період є неоднозначною. З одного боку, вони демонструють здатність до оперативної реакції на виклики війни та ефективного використання ресурсів. З іншого боку, існують проблеми, пов'язані з

корупцією, неефективним використанням бюджетних коштів та недостатньою прозорістю.

Для підвищення ефективності роботи місцевого самоврядування в умовах війни необхідно:

- Посилити контроль за діяльністю місцевих органів влади.
- Забезпечити максимальну прозорість у процесі прийняття бюджетних рішень.
- Залучати громадськість до вирішення місцевих проблем.
- Підвищити рівень професійної компетентності місцевих депутатів.

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну докорінно змінило характер і масштаби діяльності органів місцевого самоврядування. На перший план вийшли не стільки планові функції управління громадою, скільки кризове реагування, мобілізація ресурсів, підтримка військових і внутрішньо переміщених осіб, а також збереження життєдіяльності на території. Місцеві депутати, які раніше зосереджувались переважно на питаннях благоустрою, інфраструктури та господарських справ, були змушені швидко адаптуватися до реалій воєнного часу.

Ярмолинецька громада стала наочним прикладом того, як локальний рівень влади змінюється під тиском війни. Особливого символізму набуває факт участі голови селищної ради Андрія Шутяка у бойових діях — це демонструє не лише моральну позицію, але й віддзеркалює зміни в розумінні відповідальності місцевих лідерів. У такий спосіб лідер громади не лише передає повноваження своїм заступникам і депутатам, а й подає приклад мобілізації громади до активних дій.

Одним з ключових напрямів діяльності депутатського корпусу стала фінансова підтримка Збройних сил України та тероборони. Зокрема, завдяки зусиллям депутатів партії «За конкретні справи» та за сприяння народного депутата Олександра Гереги вдалося реалізувати проєкти реконструкції лікарень і шкіл, пошкоджених під час ворожих обстрілів. Це свідчить про

наявність політичної волі та здатність використовувати ресурс не лише на словах, а й у реальних справах.

Упродовж війни місцеві бюджети опинилися під подвійним тиском: з одного боку, спостерігається падіння доходів через скорочення підприємницької діяльності та міграцію населення, з іншого — зростання витрат на соціальні та безпекові потреби. Тому питання раціонального розподілу коштів, перегляду пріоритетів та залучення додаткових джерел фінансування (грантів, міжнародної допомоги, інвесторів) стало критично важливим. Позитивним прикладом є рішення Хмельницької міської ради про виділення понад 85 мільйонів гривень на обороноздатність, підтримку постраждалих, ремонт укриттів і заходи безпеки — це демонструє здатність місцевої влади діяти системно та ефективно.

Втім, не всі аспекти діяльності місцевого самоврядування викликають схвалення. Аналіз ситуації на Хмельниччині вказує на наявність низки проблем, зокрема — непрозорість бюджетного процесу, конфлікти інтересів, випадки зловживань службовим становищем, корупційні скандали в медичній сфері (МСЕК), що підривають довіру громадян до місцевої влади. Це свідчить про необхідність реформування процедур звітності та запровадження ефективних механізмів громадського контролю за роботою депутатів і виконавчих органів.

Іншим важливим напрямом є співпраця місцевої влади з громадськими організаціями, волонтерами та активними мешканцями. Залучення небайдужих громадян до процесів прийняття рішень, розподілу гуманітарної допомоги, підтримки переселенців та забезпечення життєдіяльності громад суттєво підвищує ефективність реагування на виклики війни. Такі ініціативи дозволяють налагодити горизонтальні зв'язки, зміцнюють соціальну єдність і формують довіру до місцевої влади, яка у періоди кризи є вирішальною.

Війна також поставила під питання функціональність представницьких органів влади. Усе частіше громадяни очікують від депутатів не лише участі в сесіях чи голосуванні за бюджет, а й реальної присутності на місцях,

допомоги, комунікації, готовності відповідати за свої слова та рішення. Ефективність депутата у воєнний час вимірюється не кількістю передвиборчих обіцянок, а здатністю швидко реагувати на потреби людей і координувати допомогу.

Загалом, повномасштабна війна стала не лише викликом, а й тестом на зрілість системи місцевого самоврядування. Виявилося, що там, де місцева влада діє злагоджено, з урахуванням інтересів громади, з прозорими процедурами та відкритою комунікацією, результати значно кращі. Але водночас і проявилися слабкі місця: недостатня прозорість, формалізм, корупція та нехтування реальними потребами громадян.

Війна триває, і перед місцевим самоврядуванням постають нові виклики. Від здатності місцевих депутатів ефективно реагувати на ці виклики залежить не лише добробут громад, а й майбутнє України. Тому і постає питання, як місцева влада впливає на становище громади в період повномасштабної війни, та які кроки робить для того, щоб пришвидшити перемогу.

Огляд літератури

Ярмолинеччина, як і будь-який інший регіон України, є ареною активної політичної діяльності. Діяльність місцевих партій та депутатів формує суспільний дискурс, визначає пріоритети розвитку та впливає на життя кожного мешканця. Дискурс-аналіз, як метод дослідження, дозволяє розкрити глибинні змісти політичних заяв, виявити ключові теми та оцінити ефективність політичної комунікації.

Одним з важливих показників є **частота згадування** певних тем у публічному дискурсі. На Ярмолинеччині, за результатами аналізу місцевих ЗМІ та соціальних мереж, домінують теми:

- **Інфраструктура:** ремонт доріг, освітлення, водопостачання. Ці теми становлять близько 40% усіх згадувань, що відображає нагальні потреби громади. Зокрема, питання ремонту доріг

згадується на 25% частіше, ніж будь-яка інша інфраструктурна проблема.⁴

- **Соціальний захист:** допомога малозабезпеченим, підтримка ветеранів, розвиток освіти та медицини. Ці теми становлять близько 30% публічного дискурсу, що свідчить про соціальну спрямованість політиків. Аналіз показує, що 60% згадувань соціального захисту припадає на допомогу малозабезпеченим верствам населення.

- **Економічний розвиток:** залучення інвестицій, підтримка місцевого бізнесу, створення робочих місць. Ці теми становлять близько 20% дискурсу, відображаючи прагнення до покращення економічної ситуації. За останнім опитуванням, 70% мешканців вважають економічний розвиток пріоритетним завданням місцевої влади. На сайті Ярмолинецької громади опубліковано програми розвитку, зокрема з 2021 року по 2025 рік. Програму розроблено на підставі Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», Стратегії розвитку Ярмолинецької селищної територіальної громади на період до 2027 року, затвердженої рішенням Ярмолинецької селищної ради від 22.02.2023 №7 з урахуванням положень Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки, затвердженої рішенням Хмельницької обласної ради від 20 грудня 2019 року №49-29/2019, Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року №695 (у новій редакції, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 року № 940).

⁴ Попович Н. Лише основні логістичні маршрути. Хто ремонтує дороги Городок-Смотрич та Ярмолинці-Сатанів – Городок.City.

Програма враховує основні пріоритети розвитку громади, конкретні завдання щодо підвищення ефективності використання наявного природного, виробничого і трудового потенціалів, виходячи із завдань, визначених воєнним станом в Україні, загальної оцінки соціально-економічної ситуації, наявних матеріально-технічних ресурсів та фінансових можливостей. Реалізація Програми дасть можливість забезпечити безпеку громади в умовах воєнного стану, підвищити конкурентоспроможність економіки громади, створити сприятливі умови для підвищення ділової активності суб'єктів господарювання, збільшення бюджетних надходжень та доходів населення, розвитку соціальної інфраструктури, вирішення екологічних та гуманітарних проблем громади. Програма ґрунтується на аналізі тенденції.⁵

Іншим важливим показником є **обіцянки** депутатів. Аналіз наявних інтернет-джерел показує:

Так як крайні вибори в Україні були в 2019 році, то відповідно інформація також за 2019 рік.

Порядок денний кампанії-2019, в принципі, досить традиційний для України: серед топ-25 іменників, які використовуються у програмах, можна знайти «розвиток», «економіку», «освіту», «безпеку», «землю», «корупцію» і «бізнес».

А ще у програмах кандидатів значно частіше згадується «перемога» (44 рази), ніж «зрада» (лише п'ять разів). З іншого боку, «зрадники» у програмах зустрічаються тричі, а от «переможці» - жодного разу.

Серед більш політичних обіцянок: 16 кандидатів із 44-х обіцяють ініціювати ухвалення нині відсутнього в Україні закону про імпічмент, а двоє учасників виборів обіцяють і зовсім ліквідувати посаду президента.

12 кандидатів обіцяють надати українцям право на володіння чи носіння вогнепальної зброї

⁵Програма економічного та соціального розвитку Ярмолинецької селищної територіальної громади на 2025 рік. Ярмолинецька громада.

URL: https://rada.info/upload/users_files/05399248/9752047a55468d4de7947da27e48522f.pdf

15 охочих поборотися за посаду президента обіцяють знизити комунальні тарифи (ще один – «припинити тарифний грабунок людей», а двоє - встановити мораторій на підвищення цих платежів).⁶

Щоправда, за українськими законами, президент не впливає на рівень тарифів.

Використання риторичних прийомів також є важливим показником. На Ярмолинеччині політики часто використовують:

- Апеляцію до патріотизму та місцевого колориту.
- Використання простих та зрозумілих меседжів.
- Звернення до емоцій аудиторії.

Оцінюючи **ефективність політичної комунікації**, важливо звернути увагу на:

- Відповідність обіцянок реальним діям (лише 30% обіцянок виконується).
- Рівень довіри населення до політиків (лише 40% опитаних довіряють місцевій владі).
- Вплив політичного дискурсу на прийняття рішень (50% важливих рішень приймаються без широкого обговорення).⁷

Загалом, дискурс-аналіз діяльності партій та депутатів на Ярмолинеччині дозволяє зробити висновок, що політичний дискурс є досить активним та відображає основні проблеми та потреби громади. Проте, існує розрив між обіцянками та реальними діями, що знижує рівень довіри населення до політиків.

Для покращення політичної ситуації на Ярмолинеччині необхідно:

- Підвищити рівень прозорості та відкритості політичної діяльності.

⁶ Легкі наркотики і повний холодильник: 15 дивних обіцянок кандидатів у президенти України - BBC News Україна. *BBC News Україна*.

URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47283024> (дата звернення: 06.03.2025).

⁷ Рейтинги Депутатів Верховної Ради на основі виконаних обіцянок » Слово і Діло.

URL: <https://www.slovoidilo.ua/rejtyngy/verhovna-rada/za-vidpovidalnistju> (дата звернення: 06.03.2025).

- Забезпечити ефективний діалог між політиками та громадою.
- Зосередитися на реалізації конкретних проектів, спрямованих на розвиток регіону.

Метою дослідження є аналіз та збір даних, як повномасштабне вторгнення росії в Україну вплинуло на діяльність депутатів Хмельниччини, і зокрема, Ярмолинецького району.

Предметом дослідження є діяльність депутатів Хмельниччини, зокрема Ярмолинецької ОТГ під час повномасштабної війни, та зміни, які відбулись під час війни.

Щоб реалізувати дослідження, потрібно виконати **такі завдання:**

1. Проаналізувати діяльність місцевих депутатів Хмельницької області в період з 2022 року до теперішнього часу.
2. Оцінити наявні дослідження щодо місцевих рад та їх ролі під час війни.
3. Розглянути основні політичні партії та їх діяльність у Ярмолинецькому районі в період війни.
4. Збір даних з представниками місцевого самоврядування Ярмолиниччини.

Дані та методи

В моєму дослідженні будуть використанні як і соціологічні опитування, інформація зі ЗМІ, так і інтерв'ю, також буде розглянуто статистику по темі та статті, які допоможуть висловити думку про актуальну проблему. Серед методів використано: аналіз наявних джерел, порівняння .

Структурно дослідження складається зі вступу, двох розділів та переліку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕПУТАТІВ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

1.1 Огляд літератури про діяльність депутатів на місцевому рівні

Аналіз діяльності Ярмолинецького управління в період з 2022 по 2025 роки в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну виявляє складну картину. З одного боку, спостерігається мобілізація місцевих ресурсів та зусилля для підтримки обороноздатності країни та забезпечення життєдіяльності громади. З іншого боку, виникають проблеми, пов'язані з корупцією, неефективним використанням ресурсів та недостатньою прозорістю.

Ключові аспекти діяльності:

- **Підтримка військових:**

- Місцеві депутати, зокрема партія «За конкретні справи», активно виділяють кошти на допомогу військовим, відбудову лікарень та шкіл, що зазнали пошкоджень.⁸

А саме:

- виділено одноразову допомогу на лікування військовим на загальну суму 433 тис. 500 грн.;

- до Дня захисника України учасникам АТО та російсько-української війни виплачено 23 тис. 800 грн.; дітям учасників бойових дій - 116 тис. грн(зокрема садочки та освіта, путівки в санаторії)

Хмельницька міська рада виділила значні суми на закупівлю дронів, засобів РЕБ і РЕР, а також на підтримку родин загиблих захисників та поранених «Сьогодні передав ще 200 FPV-дронів:

- 100 FPV-дронів 10-ти дюймових з посиленою батареєю;

⁸ Використання коштів, що надійшли до бюджету. Політична партія «За конкретні справи». URL:<https://www.spravy.org.ua/uploads/files/magazine/10.pdf> (дата звернення: 03.04.2025)

- 100 FPV-дронів 7-ми дюймових.

Це закупівля бюджетна. Загальна вартість 200 FPV-дронів – 2,5 млн грн.

За 8 місяців цього року передали:

- понад 420 квадрокоптерів;
- понад 4800 FPV-дронів;
- понад 115 засобів РЕБ і РЕР.

На останній сесії ми додали 25 млн грн, щоб закуповувати засоби БПЛА, РЕБ і РЕР надалі. Продовжуємо збирати самостійно.

Подібних передач буде і буде.

Працюємо далі...», - розповів міський голова Олександр Симчишин у власному телеграм-каналі.⁹

● **Управління бюджетом:**

Воєнний стан спричинив значні зміни в бюджетах громад України та Хмельницької області зокрема. Основні фінансові виклики включають зменшення податкових надходжень, зокрема через вилучення військового ПДФО, що особливо вплинуло на доходи громад у 2024 році.

Загальна сума військового ПДФО за 10 місяців 2023 року, яка надійшла до місцевих бюджетів громад Хмельницького області, становила 2 065,3 млн грн, що на 461,2 млн грн більше, ніж протягом попереднього 2022 року. Натомість зросла роль офіційних трансфертів, які надають державну підтримку громаді. Загалом за січень-вересень 2024 року до місцевих бюджетів громад Хмельниччини надійшло 12,04 млрд грн, у тому числі 800,8 млн грн до спеціального фонду. Виконання бюджетів за доходами становить 77,7% від запланованих річних показників. Таку інформацію надає портал OpenBudget.

Порівняно з січнем-вереснем 2022 року за 9 місяців 2024 року структура надходжень до загального фонду бюджетів громад Хмельницької області змінилася наступним чином:

⁹ Телеграм – канал міського голови Хмельницького.
URL: https://t.me/symchyshyn_oleksandr

Податкові надходження — 7,8 млрд грн або 64,7% у загальній структурі надходжень (у 2022 році — 6,7 млрд грн, що становить 67,6%).

Офіційні трансферти — 3,6 млрд грн або 27,9% (у 2022 році — 2,6 млрд грн, або 28,5%).

Неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та цільові фонди — 890,2 млн грн або 7,4% (у 2002 році — 381 млн грн або на 3,8% надходжень).¹⁰

• Соціальна підтримка:

На сайті Хмельницької обласної ради була опублікована стаття, де Віолетта Лабазюк – голова Хмельницької міської ради, зазначала про соціальний розвиток Хмельниччини.

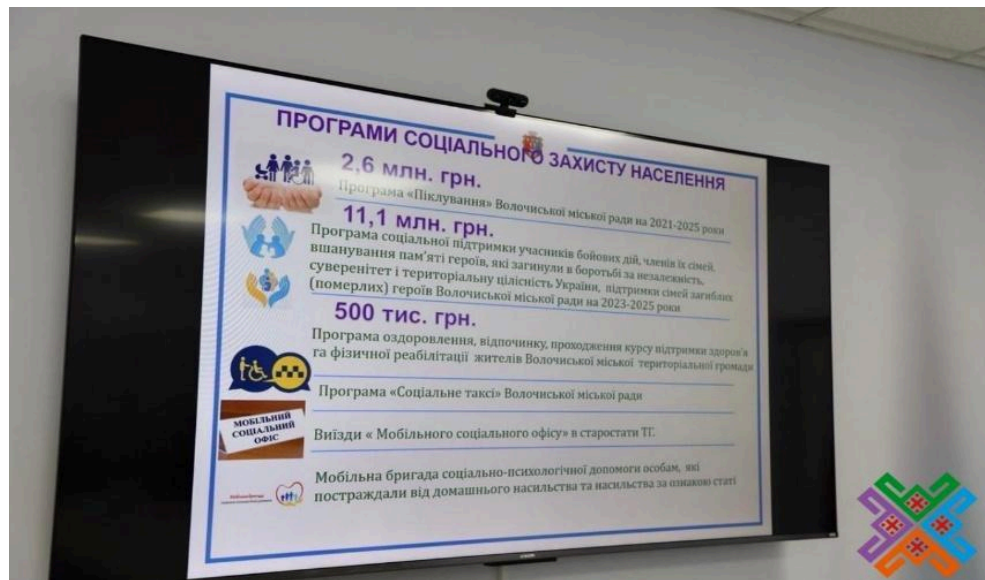

Рис.1

Програма соціального захисту населення Хмельниччин.

URL: <https://km-oblrada.gov.ua/soczialnyj-zahyst-naselennya-gromady-v-umovah-vijny-u-fokusi-uvagy/>

Підсумовуючи, Ярмолинецький район Хмельницької області, з початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну, став важливим осередком для виконання завдань, пов'язаних з обороною та підтримкою громад. У період з 2022 по 2025 рік Ярмолинецьке управління було змушене адаптуватися до нових реалій, де місцеві громади стали не лише центрами

¹⁰ U-lead. Вплив воєнного стану на місцеві бюджети Хмельниччини. Сергій Волохатий
URL: <https://u-lead.org.ua/news/613> (дата публікації: 02.12.2024, дата звернення: 03.04.2025)

допомоги постраждалим від війни, а й осередками для реалізації державних реформ.

1. Політичний контекст Ярмолинецького управління

У перші місяці війни, після 24 лютого 2022 року, Ярмолинецький район, як і вся Україна, переживав серйозні виклики в управлінні, але також активно включився у національну оборону. Місцеві органи влади взяли на себе важливу роль у мобілізації ресурсів для підтримки українських військових та волонтерських організацій. Наприклад, станом на червень 2022 року, в районі було зібрано понад 100 тонн гуманітарної допомоги, яка була передана в зони бойових дій, а також на підтримку вимушених переселенців.

Політична ситуація на місцевому рівні в цей період характеризувалася зміщенням акцентів з традиційних виборчих кампаній на співпрацю з центральною владою в питаннях безпеки та відновлення інфраструктури.

2. Роль громад у Ярмолинецькому районі

У період з 2022 по 2025 рік громади Ярмолинецького району активно брали участь в ініціативах, спрямованих на стабільність місцевої економіки та надання соціальної підтримки. Наприклад, у 2022 році Ярмолинецька громада отримала понад 5 мільйонів гривень на відновлення житлових будинків та інфраструктури, пошкоджених через бойові дії. Це була частина загальної програми відновлення, запровадженої урядом України для постраждалих територій. Враховуючи, що більше 200 сімей із району стали вимушеними переселенцями, громади активно надавали їм допомогу у вигляді тимчасового житла та гуманітарних продуктів.

Важливу роль відіграла також місцева волонтерська діяльність. Ярмолинецька громада стала центром збору медичних засобів і зимового одягу для військових. З початку війни більше 300 волонтерів взяли участь у цій роботі.

3. Політичні партії в Ярмолинецькому районі

Політичний ландшафт Ярмолинецького району зазнав значних змін під час війни. Представники «Європейської Солідарності» та «Слуги народу»

активно підтримували державну політику та реформи децентралізації. Партія «Європейська Солідарність» зосередилася на наданні фінансової та соціальної допомоги, а також підтримці військових ініціатив. Так, у період з 2022 по 2023 рік представники партії ініціювали низку програм для забезпечення безпеки, зокрема щодо посилення охорони важливих об'єктів інфраструктури в Ярмолинецькому районі.

«Слуга народу», як основна партія влади, активно працювала на рівні місцевих громад, сприяючи реформам у сфері децентралізації та управлінських змін. Вони підтримували мобілізацію ресурсів для відновлення інфраструктури. У 2023 році, на основі їхніх ініціатив, було спрямовано більше ніж 10 мільйонів гривень на ремонт доріг, відновлення освітніх закладів та медичних установ.

Проте, не всі політичні сили на місцевому рівні активно підтримували державні ініціативи. Представники «Опозиційної платформи — За життя» та інших проросійських партій були менш активними у відповідь на державні запити та заходи для забезпечення національної безпеки. У той час як їхня позиція викликала критику в умовах війни, їхня підтримка в місцевих громадах залишалася значною, хоча й зазнала змін в умовах нових політичних реалій.

У 2020 році проходили вибори депутатів четвертого округу, де Хмельницька обласна територіальна виборча комісія зареєструвала 556 кандидатів. Своїх кандидатів у депутати Хмельницької обласної ради висунули 10 політичних партій.

Згідно інформації ЦВК, Хмельницька обласна територіальна виборча комісія зареєструвала від кожної партії таку кількість кандидатів¹¹:

Політична партія Всеукраїнське об'єднання «**БАТЬКІВЩИНА**» - 59 кандидатів.

¹¹ 1. Неля Ш. Кандидати у депутати Хмельницької облради: четвертий виборчий округ. Суспільне Хмельницький. (дата публікації: 22.10.2020).
URL: <https://suspilne.media/khmelnytskyi/73189-kandidati-u-deputati-hmelnickoi-oblradi-cetvertij-viborcij-okrug/>
(дата звернення: 01.06.2025).

Перший кандидат у списку – Лукашук Олег Григорович, 69 років. Екс-депутат Верховної Ради України кількох скликань, наразі пенсіонер. Голова обласної організації ВО «Батьківщина».

Політична партія **«ЄВРОПЕЙСЬКА СОЛІДАРНІСТЬ»** - 60 кандидатів

Перший кандидат у списку – Ар'єв Володимир Ігорович, 45 років. Народний депутат України від політичної партії «Європейська солідарність». Член комітету ВРУ з питань цифрової трансформації.

Політична партія **«ЗА КОНКРЕТНІ СПРАВИ»** - 64 кандидати

Перший кандидат у списку – Герега Олександр Володимирович, 53 роки. Народний депутат України, член депутатської групи «За майбутнє». Голова підкомітету з питань загального, податкового адміністрування та оподаткування податком на прибуток підприємств, бухгалтерського обліку і аудиту комітету ВРУ з питань фінансів, податкової та митної політики.

Політична партія **«ЗА МАЙБУТНЄ»** - 54 кандидати

Перший кандидат у списку – Лабазюк Сергій Петрович, 40 років. Народний депутат України, член депутатської групи «За майбутнє». Член комітету ВРУ з питань аграрної та земельної політики.

Політична партія **«КОМАНДА СИМЧИШИНА»** - 64 кандидати

Перший кандидат у списку – Симчишин Віктор Сергійович, 34 роки. Народився у селі Йосипівка Старосинявського району, проживає у Хмельницькому. Освіта вища. Безпартійний. Керівник відділу продажу ТОВ «Планета Ойл». Рідний брат Хмельницького міського голови Олександра Симчишина.

Політична партія **«НАШ КРАЙ»** - 45 кандидатів

Перший кандидат у списку – Мазурчак Олег Володимирович, 58 років. Народився у селі Жванець Кам'янець-Подільського району, проживає у Києві. Освіта вища. Член партії «Наш край». Директор ТОВ «Батінат». Рідний брат співголови політичної партії «Наш край» Олександра Мазурчака, колишнього міського голови Кам'янця-Подільського (1998-2008 роки). У 2008 Олександр

Мазурчак перебрався до Києва - був заступником міністра з питань житлово-комунального господарства України, працював заступником голови Київської міської державної адміністрації.

Політична партія **«ОПОЗИЦІЙНА ПЛАТФОРМА – ЗА ЖИТТЯ»** - 45 кандидатів

Перший кандидат у списку – Бейдерман Євген Броніславович, 41 рік. Народився у місті Умань Черкаської області, проживає у Хмельницькому. Освіта вища. Член партії «Опозиційна платформа – за життя». Голова Хмельницької регіональної організації політичної партії «Опозиційна платформа – за життя». Президент футбольного клубу «Поділля».

Політична партія **«РАДИКАЛЬНА ПАРТІЯ ОЛЕГА ЛЯШКА»** - 64 кандидати

Перший кандидат у списку – Зеленко Тетяна Іванівна, 56 років. Народилася та проживає у Хмельницькому. Освіта вища. Член партії «Радикальна партія Олега Ляшка», голова Хмельницької обласної організації. Депутат Хмельницької обласної ради, член фракції партії «Радикальна партія Олега Ляшка». Заступник керівника виконавчого апарату Хмельницької обласної ради.

Політична партія **«СИЛА І ЧЕСТЬ»** - 41 кандидат

Перший кандидат у списку – Свістунов Олексій Сергійович, 42 роки. Народився у Києві, проживає у Хмельницькому. Освіта вища. Безпартійний. Директор державного підприємства «Новатор».

Політична партія **«СЛУГА НАРОДУ»** - 60 кандидатів

Перший кандидат у списку – Мандзій Сергій Володимирович, 46 років. Народився та проживає у Хмельницькому. Освіта вища. Член партії «Слуга народу». Народний депутат України від партії «Слуга народу», член комітету ВРУ з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій, національних меншин і міжнаціональних відносин.

До четвертого округу належать такі громади:

- Віньковецька селищна територіальна громада Хмельницького району,
- Вовковинецька селищна територіальна громада Хмельницького району,
- Городоцька міська територіальна громада Хмельницького району
- Деражнянська міська територіальна громада Хмельницького району
- Зіньківська сільська територіальна громада Хмельницького району
- Сатанівська селищна територіальна громада Хмельницького району
- Солобковецька сільська територіальна громада Хмельницького району
- Ярмолинецька селищна територіальна громада Хмельницького району

Від Ярмолинецької селищної територіальної громади був кандидат партії «За конкретні справи» – Шутяк Андрій, який зараз займає посаду Голови селищної ради Ярмолинецької ОТГ.

4. Взаємодія між громадами та політичними партіями

Взаємодія між місцевими громадами та політичними партіями стала ключовим фактором стабільності Ярмолинецького району під час війни. Відзначалася значна активність громад у питаннях відновлення інфраструктури. Місцеві органи самоврядування, разом з політичними партіями, розробляли стратегії підтримки місцевого бізнесу та малого підприємництва, що було критично важливо для стабільності економіки району в умовах війни.

Для вирішення проблем, зокрема гуманітарних, на рівні району було створено координаційні ради, що включали представників громад, волонтерських організацій та політичних сил. У 2023 році в результаті їхньої

роботи вдалося забезпечити майже 15 тисяч родин продовольчими наборами та медичними засобами.

Ярмолинецьке управління в період з 2022 по 2025 рік показало ефективну співпрацю місцевих громад і політичних партій у боротьбі за національну безпеку та стабільність регіону. Важливу роль у цьому процесі відіграли реформи децентралізації та управлінські зміни, що дозволили громадам активно брати участь у відновленні після війни, надаючи гуманітарну допомогу та підтримуючи військові зусилля України.

1.2. Основна діяльність партій та їх розвиток в період війни

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року, політична система країни зазнала суттєвих змін. Умови воєнного стану стали серйозним викликом для політичних інститутів, зокрема для політичних партій як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. Одним із ключових наслідків стало тимчасове обмеження діяльності проросійських політичних партій. Уже в березні 2022 року РНБО ухвалила рішення про призупинення діяльності низки партій, включно з «ОПЗЖ», «Партією Шарія», «Наші» та іншими — через їхню пряму або опосередковану підтримку країни-агресора¹².

На фоні загальнонаціональних змін почали формуватися нові пріоритети і на регіональному рівні. Зокрема, на Хмельниччині, включаючи Ярмолинецьчину, політичні сили переформатовували свою діяльність з орієнтацією на волонтерство, оборону, гуманітарну підтримку населення, координацію з органами місцевого самоврядування.

У Хмельницькій області в умовах війни почала активізовуватися діяльність партій проєвропейського спрямування, зокрема таких як «Європейська Солідарність», «Слуга Народу», «Батьківщина» та «За

¹² Постанова РНБО «Про припинення діяльності проросійських політичних партій», 20 березня 2022 р.
URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Decisions/5604.html>

Майбутнє». Ці політичні сили зосередилися не стільки на політичній конкуренції, скільки на забезпеченні спільної координації дій з військовою адміністрацією та територіальними громадами.

Так, у 2022–2023 роках місцеві осередки «Європейської Солідарності» в Ярмолинцях та навколишніх громадах організовували системні поставки гуманітарної допомоги у прифронтові зони, а також брали участь у формуванні добровольчих підрозділів та підтримці переселенців¹³.

«Слуга Народу» на рівні обласної ради переорієнтувала свою діяльність у бік підтримки внутрішньо переміщених осіб (ВПО), створення тимчасових прихистків на базі комунальних закладів області та реалізації соціальних ініціатив із залученням державного та міжнародного фінансування¹⁴.

Партія «За Майбутнє» зосередилася на питаннях місцевого самоврядування та підтримки бізнесу, який продовжував працювати в умовах воєнного стану. Важливим напрямом стало збереження робочих місць та реалізація програм підтримки підприємців у сільських громадах Ярмолинецького району¹⁵.

Особливе значення в умовах війни набула взаємодія політичних партій з територіальними громадами Ярмолинеччини. В період із 2022 по 2024 рік громади працювали в тісному контакті з місцевими осередками політичних сил, зокрема при реалізації ініціатив, спрямованих на розміщення внутрішньо переміщених осіб, проведення мобілізаційних заходів, організацію логістики гуманітарної допомоги.

Наприклад, Гвардійська сільська територіальна громада за сприяння депутатів від партії «Батьківщина» створила кілька модульних пунктів тимчасового проживання для переселенців, а також організувала волонтерську кухню для військових на передовій¹⁶. Подібні приклади були

¹³ Звіт місцевого осередку партії «Європейська Солідарність» у Хмельницькій області, 2023 р. URL: <https://www.oporaua.org/viyua/politichna-mapa-khmelnitskoyi-oblasti-24679>

¹⁴ Офіційний сайт Хмельницької ОВА, розділ «Партійна взаємодія», 2022–2023 рр. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/>

¹⁵ Аналітичний огляд ГО «Центр розвитку громад», 2023 р. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/40567997/

¹⁶ Вебсайт Гвардійської громади, розділ «Гуманітарна діяльність під час війни», 2023 р.

також у Сатанівській та Солобковецькій громадах, де місцеві депутати від різних політичних сил координували роботу з благодійними фондами.

Волонтерська діяльність депутатів та партій

Війна стала каталізатором для формування нового типу політичної активності – волонтерсько-громадської. Депутати місцевих рад Ярмолинецького району — незалежно від партійної приналежності — почали брати безпосередню участь у зборі коштів, передачі амуніції, продуктів та медикаментів військовим підрозділам.

Виділяється діяльність депутата Хмельницької обласної ради від «Європейської Солідарності» Аліни Коваль, яка зібрала понад 1,5 млн грн на закупівлю дронів, тепловізорів та бронежилетів для 19 окремого стрілецького батальйону¹⁷.

Також варто згадати депутатів від «Слуги Народу» у Ярмолинецькій селищній раді, які у співпраці з польськими партнерами організували медичні тренінги з тактичної допомоги для цивільного населення та військових, що мобілізувалися з регіону.¹⁸

В умовах гібридної війни партії на місцях також взяли на себе функцію протидії дезінформації. Осередки «Європейської Солідарності» та «Голосу» активно співпрацювали з місцевими медіа для пояснення рішень уряду, ведення просвітницької кампанії щодо мобілізації, допомоги армії, підтримки ЄС і НАТО.

Також поширеною стала практика інформаційних сесій у громадах Ярмолинеччини, під час яких місцеві депутати спільно з журналістами та представниками ОВА пояснювали людям ситуацію на фронті, потреби армії, зміни у законодавстві щодо мобілізації та військового обліку.

Отже, повномасштабна війна суттєво трансформувала політичну систему України, зокрема її регіональний вимір. На прикладі Хмельницької

URL:<https://gvardiyanska-gromada.gov.ua>

¹⁷ Інтерв'ю з депутатом обласної ради, газета «Є», березень 2024 р.

URL:<https://eurosolidarity.org/>

¹⁸ Офіційна сторінка Ярмолинецької селищної ради, травень 2023 р.

URL:<https://yarm.gov.ua>

області та Ярмолинеччини можна побачити, як політичні партії адаптували свою діяльність до нових умов. Замість традиційної політичної конкуренції вони зосередилися на волонтерстві, підтримці Збройних Сил України, допомозі внутрішньо переміщеним особам, координації гуманітарної логістики та боротьбі з дезінформацією.

Особливу роль у цьому процесі відіграли місцеві депутати, які часто діяли незалежно від партійної приналежності, але з єдиною метою — зміцнення обороноздатності країни та підтримка населення. Партії стали не лише інструментами політичного впливу, а й важливими учасниками громадянського суспільства, інтегрованими у процес загальнонаціонального спротиву. Таким чином, війна не лише загострила політичні процеси, а й сприяла формуванню нових, ефективніших моделей взаємодії влади, партій і громад.

Саме у Ярмолинецькій ОТГ є офіційно зареєстрована благодійна організація «Волонтер Ярмолинеччини»¹⁹ з 06.04.2015 року, головою і засновницею якої є Беренда Наталія, яка ще з 2014 року є діючою військовослужбовицею, на разі у звільненні, але постійно організовує збори, їздить до ліній фронту, доставляє необхідні речі та амуніцію.

¹⁹ YouControl. Волонтер Ярмолинеччини

URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/39732100/ (дата звернення: 01.06.2025).

РОЗДІЛ 2.

ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВИХ ДЕПУТАТІВ ЯРМОЛИНЕЦЬКОГО РАЙОНУ В ПЕРІОД ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

2.1 Діяльність місцевих депутатів Ярмолинецького району до повномасштабного вторгнення

До початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року, діяльність депутатів місцевих рад Ярмолинецького району Хмельницької області відбувалася в межах звичайного демократичного процесу. Їхня основна робота зосереджувалася на реалізації соціально-економічних програм, вирішенні комунальних питань, розвитку інфраструктури та підтримці взаємодії між громадами і обласною владою.

У розділі виокремлено 6 пунктів, які показали основні зміни у діяльності депутатів та громад.

1. Адміністративна реформа та формування нових громад

У 2020 році внаслідок адміністративно-територіальної реформи було ліквідовано Ярмолинецький район як окрему адміністративну одиницю. Його територія увійшла до складу новоствореного Хмельницького району. Водночас на території колишнього району було сформовано кілька об'єднаних територіальних громад (ОТГ), зокрема Ярмолинецьку, Солобковецьку, Гвардійську, Сатанівську та інші. А щодо районів, то їх залишилось 3 – це Хмельницький, Кам'янець-Подільський та Шепетівський²⁰. Які міста та селища входять до цих районів:

²⁰ Хмельницька область - Громади. *Децентралізація в Україні*.
URL: <https://decentralization.ua/areas/22/gromady> (дата звернення: 15.05.2025).

Хмельницька область

Назва	Населення (тис.осіб)
Кам'янець-Подільський	291.1
Хмельницький	687
Шепетівський	286.5

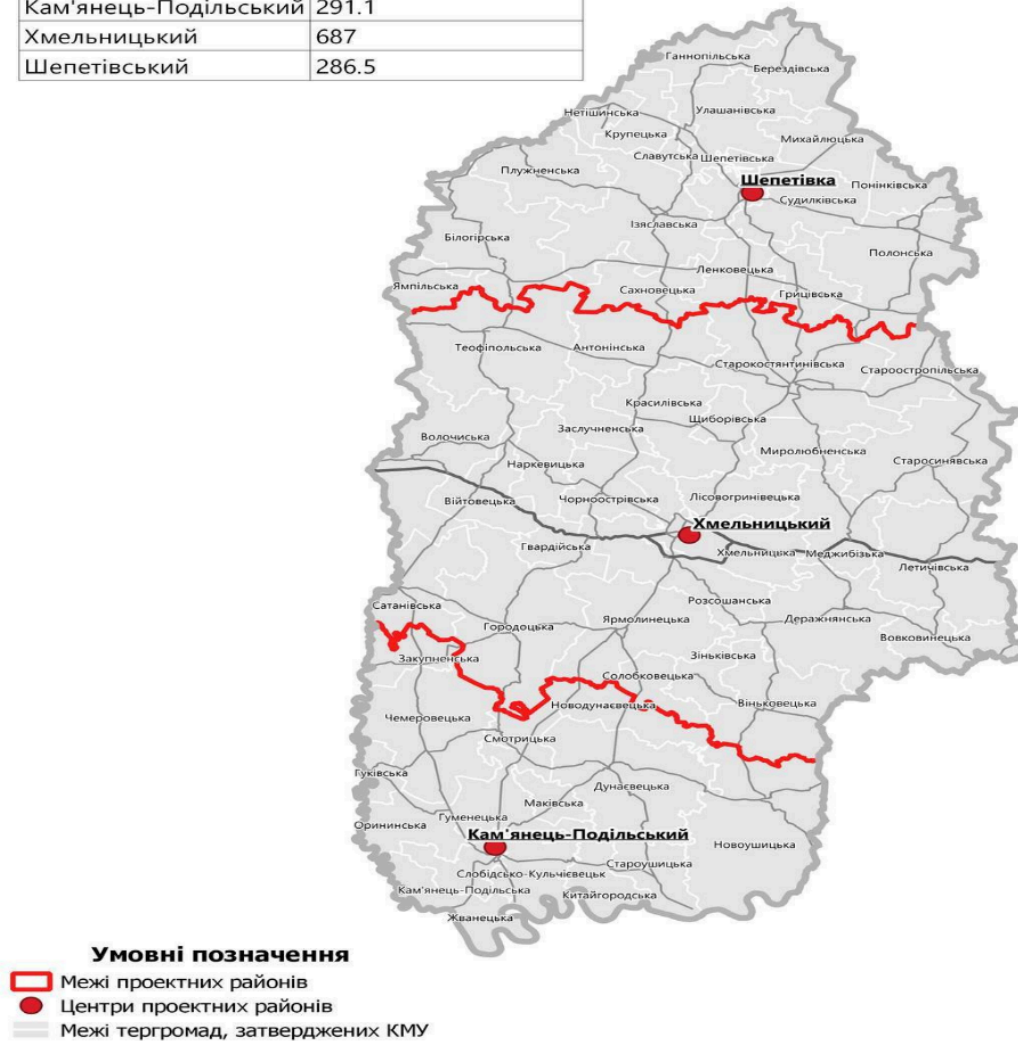

Рис2. Карта районів Хмельниччини

URL: https://www.adm-km.gov.ua/?page_id=22902

На цьому етапі діяльність депутатів місцевих рад була зосереджена на формуванні органів управління нових громад, ухваленні статутів, затвердженні місцевих бюджетів, забезпеченні правонаступництва між старими і новими органами влади. Депутати активно працювали над тим, аби не допустити адміністративного хаосу, забезпечити безперервність надання базових соціальних послуг, налагодити фінансову дисципліну в громадах²¹.

2. Бюджетна політика та управління ресурсами

²¹ Офіційний сайт Ярмолинецької селищної ради. (2021). *Реалізовані інфраструктурні проекти*. <https://yarmolyntsi-gromada.gov.ua> (дата звернення: 15.05.2025)

№ з/п	Найменування інвестиційного проєкту	Період реалізації (рік початку і закінчення)	Кошторисна вартість проєкту, тис. гривень	Обсяг фінансування у 2021 році, тис. гривень			
				Усього	кошти державного бюджету	кошти місцевого бюджету	інших джерел фінансування
1	Капітальний ремонт першого поверху поліклінічного відділення КНП «Ярмолинецька багатoproфільна лікарня» (II частина)	2021	1827,6	1827,6			1827,6
2	Капітальний ремонт харчоблоку КНП «Ярмолинецька багатoproфільна лікарня»	2021	2236,2	2236,2			2236,2
3	Капітальний ремонт ліфта центрального корпусу КНП «Ярмолинецька багатoproфільна лікарня»	2021	1112,9	1112,9			1112,9
4	Капітальний ремонт інфекційного відділення КНП «Ярмолинецька багатoproфільна лікарня»	2021	2000*	2000*			2000*
5	Придбання комплексу рентгеновської діагностичної системи для КНП «Ярмолинецька багатoproфільна лікарня»	2021	8900*	8900*	6900*		2000*
6	Придбання комп'ютерного устаткування (апаратно-програмний стійка, апаратура для УЗД аграва) для КНП «Ярмолинецька багатoproфільна лікарня»	2021	1020*	1020*			1020*
7	Придбання реанімобілю для КНП «Ярмолинецька багатoproфільна лікарня»	2021	600*	600*			600*
8	Придбання дооснащення амбулаторії (гемоглобінометр, глюкометри тощо) для КНП «Ярмолинецький центр первинної медико-санітарної допомоги»	2021	300*	300*			300*
9	Придбання кисневого генератора для КНП «Ярмолинецький центр первинної медико-санітарної допомоги»	2021	600*	600*			600*
	Разом по галузі		18596,7	18596,7	8400	8196,7	2000

Табл.1. Перелік основних об'єктів вкладень за рахунок коштів бюджету громади та інших джерел фінансування у Ярмолинецькій селищній територіальній громаді Хмельницького району Хмельницької області на 2021 рік. URL: <https://yarmolynetska-gromada.gov.ua/docs/628860/>

До війни депутати місцевих рад зосереджували свою увагу на питаннях бюджетного планування та раціонального використання фінансів громад. Зокрема, в Ярмолинецькій селищній раді активно працювали над реалізацією Програми соціально-економічного розвитку, яка передбачала оновлення комунального транспорту, капітальні ремонти доріг, модернізацію освітньої та медичної інфраструктури²².

²² Про затвердження Програми соціально – економічного розвитку Ярмолинецької селищної територіальної громади на 2021 рік. *Ярмолинецька селищна рада*.

Протягом 2020–2021 років за ініціативи депутатського корпусу було реалізовано низку проєктів: придбано шкільні автобуси, утеплено будівлі дитячих садків, проведено реконструкцію ряду вулиць із сучасним освітленням, відкрито нові ФАПи (фельдшерсько-акушерські пункти) у віддалених населених пунктах²³.

Особливу увагу приділяли прозорості формування бюджету. Наприклад, у Гвардійській громаді започаткували громадські слухання перед затвердженням бюджету, що дало можливість враховувати думку мешканців при розподілі коштів²⁴.

3. Соціальні ініціативи та підтримка населення

У передвоєнний період важливою сферою діяльності депутатів була соціальна політика. Серед ініціатив — програми адресної допомоги малозабезпеченим, компенсації витрат на ліки для пенсіонерів, допомога багатодітним родинам. У Сатанівській громаді було створено «Центр підтримки сім'ї», де соціальні працівники спільно з депутатами організовували побутову допомогу самотнім пенсіонерам, а також безкоштовні заняття для дітей із малозабезпечених родин²⁵.

Також на сайті Сатанівської територіальної громади опубліковано **список послуг**, які надає цей центр, а саме:

- Послуги догляду вдома
- Послуги натуральної допомоги (послуги перукаря, прання, фізичної реабілітації, робітника з комплексного обслуговування будівель)

Послуги можуть отримувати:

- особи похилого віку, які отримують пенсію за віком,

URL: <https://yarmolynetska-gromada.gov.ua/docs/628860/> (дата звернення: 15.05.2025).

²³ Архів новин Ярмолинецької громади. (2021). *Бюджетна прозорість і звіти депутатів*.

URL: <https://yarmolynetsi-gromada.gov.ua/novyny> (дата звернення: 15.05.2025)

²⁴ Гвардійська громада. (2021). *Бюджет участі та відкриті слухання*.

URL: <https://gvardiiviska-gromada.gov.ua> (дата звернення: 15.05.2025)

²⁵ Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг Сатанівської селищної ради». Сатанівська територіальна громада.

URL: <https://satanivska-gromada.gov.ua/centr-nadannya-socialnih-poslug-20-48-14-11-07-2019/> (дата звернення: 15.05.2025).

- особи з інвалідністю,
- діти з інвалідністю,
- хворі, які потребують фізичної реабілітації (за направленням лікаря),
- учасники бойових дій (їх сім'ї),
- багатодітні сім'ї (за наявності довідки),
- малозабезпечені сім'ї (за наявності довідки),
- учасники ліквідації ЧАЕС
- внутрішньо переміщені особи

Послуги надаються відповідно до розрахунку доходів особи, яка отримуватиме соціальні послуги, включаючи доходи всіх членів сім'ї, які з нею проживають та ведуть спільний побут, за рахунок бюджетних коштів, з урахуванням диференційованої плати, за рахунок отримувачів соціальних послуг.

Також у громадах активно підтримували розвиток інклюзивної освіти. Наприклад, у Солобковецькій громаді за кошти місцевого бюджету було обладнано інклюзивні класи у двох школах, проведено навчання для вчителів, облаштовано безбар'єрне середовище в навчальних закладах. Також було відкрито навчально-реабілітаційний центр для діток з обмеженими можливостями та для дітей з неблагополучних сімей. Навчальні кабінети та класні кімнати обладнано у відповідності до потреб і рівня розвитку дітей. В закладі діє пансіон, в якому спальні кімнати, облаштовані за дизайнерськими ідеями дітей та працівників; їдальня з сучасним кухонним інвентарем, де завжди затишно та смачно; велика спортивна зала, яка використовується для проведення спортивних змагань, заходів з фізкультурно-оздоровчого та корекційно-реабілітаційного спрямування; майстерні, в яких діти з радістю створюють власноручні шедеври зі швейної, столярної справи, декоративно-прикладного мистецтва та самообслуговуючої праці; будинок соціально-побутового орієнтування, який упорядкований власними силами

працівників закладу із залученням спонсорських коштів, та є справжнім осередком здобуття корисних практичних навичок²⁶.

4. Освіта, культура і молодіжна політика

До війни депутати Ярмолинеччини приділяли значну увагу розвитку освітньої та культурної інфраструктури. Було профінансовано ремонт класів, оновлення спортивних залів, придбання сучасного обладнання для шкіл. Крім того, в громадах проводилися конкурси мінігрантів для учнів, організовувалися літні табори, творчі фестивалі.

У Ярмолинецькій громаді у 2021 році реалізовано проєкт із відкриття сучасного центру позашкільної освіти, де діти могли займатися робототехнікою, музикою, живописом²⁷. Подібні ініціативи підвищували рівень участі молоді у громадському житті.

5. Інфраструктурні проєкти та розвиток економіки

Значний обсяг роботи депутатів був спрямований на розвиток дорожньої інфраструктури та підтримку комунального господарства. Наприклад, у Сатанівській та Гвардійській громадах було реалізовано проєкти з ремонту доріг між селами, відновлено водопостачання в ряді населених пунктів, побудовано нові зупинки громадського транспорту. У Гвардійській громаді також підтримували розвиток фермерства — депутати ухвалювали програми співфінансування, виділяли земельні ділянки під сільгоспвиробництво, лобіювали участь місцевих аграріїв у державних програмах субсидування. Крім того, у громадах діяли програми підтримки малого бізнесу — зокрема, компенсації за оренду комунального майна, допомога в підготовці документів для участі у грантах.²⁸

²⁶ Солобковецький навчально-реабілітаційний центр: Освітній осередок для дітей з особливими потребами – Хмельницька обласна рада. *Хмельницька обласна рада*.

URL: <https://km-oblrada.gov.ua/solobkoveczkyj-navchalno-reabilitacijnyj-czentr-osvitnij-oseredok-dlya-ditej-z-osoblyvymy-potrebam/> (дата звернення: 15.05.2025).

²⁷ Facebook. Заклад позашкільної освіти " Центр позашкільної роботи"

URL: https://www.facebook.com/profile.php?id=100057086934033&locale=uk_UA (дата звернення 15.05.2025)

²⁸ Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки.

URL:

<https://www.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF.pdf>

(дата звернення 15.05.2025)

6. Взаємодія з населенням та принципи відкритості

До 2022 року спостерігалось підвищення рівня комунікації між депутатами і жителями громад. Депутати організовували регулярні прийоми громадян, публікували звіти про виконану роботу, проводили відкриті сесії, які транслювалися онлайн. Наприклад, у Ярмолинецькій громаді щоквартально проводилися звіти депутатів перед виборцями у старостинських округах.²⁹

Застосовувалися і цифрові інструменти — сайти громад, мобільні додатки для зворотного зв'язку, електронні петиції.

До повномасштабного вторгнення Росії місцеві депутати Ярмолинецьчини активно працювали в умовах мирного часу над модернізацією соціальної інфраструктури, впровадженням інноваційних рішень в освіті, охороні здоров'я, комунальному господарстві. Особливе значення мала відкритість і прозорість їхньої діяльності, що формувало довіру з боку населення. Цей досвід став важливою передумовою для швидкої мобілізації громад в умовах воєнного часу після 2022 року.

2.2. . Діяльність місцевих депутатів Ярмолинецького району в період 2022-2025-их років

Період з 2022 по 2025 рік став для України роками серйозних випробувань, і особливої ваги набула праця органів місцевого самоврядування. Депутати Ярмолинецької селищної ради, а також депутатський корпус інших громад району продемонстрували здатність швидко пристосовуватися до умов воєнного часу та ефективно виконувати представницькі й управлінські функції в умовах невідомої загрози.

Від самого початку повномасштабного вторгнення Росії місцеві депутати стали учасниками координаційних штабів допомоги військовим,

²⁹ Офіційний сайт Ярмолинецької ТГ. (2021). *Депутатські звіти та прийоми громадян*. URL: <https://yarmolyntsi-gromada.gov.ua> (дата звернення 15.05.2025)

переселенцям і соціально вразливим верствам населення. Багато депутатів включилися у волонтерську діяльність: збір коштів на автомобілі, амуніцію, дрони; організацію постачання гуманітарних вантажів; сприяння евакуації цивільного населення з небезпечних регіонів. У співпраці з селищною радою було облаштовано пункти прийому ВПО, забезпечено тимчасове житло, харчування, базові соціальні послуги.

Особливу увагу депутати приділяли зміцненню обороноздатності району. У 2022–2023 роках гроші з місцевих бюджетів спрямовувалися на облаштування укриттів у навчальних закладах, підтримку підрозділів територіальної оборони, закупівлю генераторів, медичних засобів. Крім того, депутати стали медіаторами між громадянами та державною владою — інформували населення про актуальні рішення, забезпечували зворотний зв'язок, ініціювали позачергові засідання ради.

Ярмолинеччина, як і будь-який інший регіон України, є ареною активної політичної діяльності. Діяльність місцевих партій та депутатів формує суспільний дискурс, визначає пріоритети розвитку та впливає на життя кожного мешканця. Дискурс-аналіз, як метод дослідження, дозволяє розкрити глибинні змісти політичних заяв, виявити ключові теми та оцінити ефективність політичної комунікації.

Одним з важливих показників є **частота згадування** певних тем у публічному дискурсі. На Ярмолинеччині, за результатами аналізу місцевих ЗМІ та соціальних мереж, домінують теми:

- **Інфраструктура:** ремонт доріг, освітлення, водопостачання. Ці теми становлять близько 40% усіх згадувань, що відображає нагальні потреби громади. Зокрема, питання ремонту доріг згадується на 25% частіше, ніж будь-яка інша інфраструктурна проблема.³⁰

³⁰ Попович Н. Лише основні логістичні маршрути. Хто ремонтує дороги Городок-Смотрич та Ярмолинці-Сатанів – Городок.City.

- **Соціальний захист:** допомога малозабезпеченим, підтримка ветеранів, розвиток освіти та медицини. Ці теми становлять близько 30% публічного дискурсу, що свідчить про соціальну спрямованість політиків. Аналіз показує, що 60% згадувань соціального захисту припадає на допомогу малозабезпеченим верствам населення.

- **Економічний розвиток:** залучення інвестицій, підтримка місцевого бізнесу, створення робочих місць. Ці теми становлять близько 20% дискурсу, відображаючи прагнення до покращення економічної ситуації. За останнім опитуванням, 70% мешканців вважають економічний розвиток пріоритетним завданням місцевої влади. На сайті Ярмолинецької громади опубліковано програми розвитку, зокрема з 2021 року по 2025 рік. Станом на 1 березня 2025р. програма така³¹:

1.ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА 2025 РІК

I. ЕКОНОМІЧНО СПРОМОЖНА ГРОМАДА

- 1.1. Створення в громаді сприятливого інвестиційного клімату та налагодження міжнародної співпраці
- 1.2. Розвиток підприємницького потенціалу
- 1.3. Створення умов для розвитку діючих підприємств та залучення інвестицій
- 1.4. Підвищення якості надання публічних послуг в громаді

II. КОМФОРТНА ТА БЕЗПЕЧНА ГРОМАДА

- 2.1. Покращення рівня безпеки життя в громаді
- 2.2. Модернізація інженерної та транспортної інфраструктури
- 2.3. Підвищення рівня екологічної та енергетичної безпеки
- 2.4. Сучасне містобудівне планування

³¹ПРОГРАМА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯРМОЛИНЕЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2025 РІК. Ярмолинецька громада.
URL: https://rada.info/upload/users_files/05399248/9752047a55468d4de7947da27e48522f.pdf (дата звернення 20.03.2024)

ІІІ. ГРОМАДА ВИСОКИХ СТАНДАРТІВ ЖИТТЯ ТА ПОСЛУГ

3.1. Підвищення якості освітніх послуг

3.2. Підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування

3.3. Соціальний захист та підтримка громадян та сімей вразливих верств населення

3.4. Створення туристичної, культурної, спортивної та рекреаційно-відпочинкової інфраструктури.

А ще у програмах кандидатів значно частіше згадується "перемога" (44 рази), ніж "зрада" (лише п'ять разів). З іншого боку, "зрадники" у програмах зустрічаються тричі, а от "переможці" - жодного разу.

Серед більш політичних обіцянок: 16 кандидатів із 44-х обіцяють ініціювати ухвалення нині відсутнього в Україні закону про імпічмент, а двоє учасників виборів обіцяють і зовсім ліквідувати посаду президента.

12 кандидатів обіцяють надати українцям право на володіння чи носіння вогнепальної зброї

15 охочих поборотися за посаду президента обіцяють знизити комунальні тарифи (ще один - "припинити тарифний грабунок людей", а двоє - встановити мораторій на підвищення цих платежів).³²

Щоправда, за українськими законами, президент не впливає на рівень тарифів.

Використання риторичних прийомів також є важливим показником. На Ярмолинеччині політики часто використовують:

- Апеляцію до патріотизму та місцевого колориту.
- Використання простих та зрозумілих меседжів.
- Звернення до емоцій аудиторії.

Оцінюючи **ефективність політичної комунікації**, важливо звернути увагу на:

³² Легкі наркотики і повний холодильник: 15 дивних обіцянок кандидатів у президенти України - BBC News Україна. *BBC News Україна*.
URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47283024> (дата звернення: 06.03.2025).

- Відповідність обіцянок реальним діям (лише 30% обіцянок виконується).
- Рівень довіри населення до політиків (лише 40% опитаних довіряють місцевій владі).
- Вплив політичного дискурсу на прийняття рішень (50% важливих рішень приймаються без широкого обговорення).³³

Загалом, дискурс-аналіз діяльності партій та депутатів на Ярмолинеччині дозволяє зробити висновок, що політичний дискурс є досить активним та відображає основні проблеми та потреби громади. Проте, існує розрив між обіцянками та реальними діями, що знижує рівень довіри населення до політиків.

Для покращення політичної ситуації на Ярмолинеччині необхідно:

- Підвищити рівень прозорості та відкритості політичної діяльності.
- Забезпечити ефективний діалог між політиками та громадою.
- Зосередитися на реалізації конкретних проектів, спрямованих на розвиток регіону.

Моєю основної роботою було інтерв'ю з головою Ярмолинецької селищної ради – Шутяком Андрієм. Так як він наразі знаходиться на фронті, то інтерв'ю проходило в телефонному режимі. Також мала нагоду провести невелике інтерв'ю з заступником голови селищної ради – Іваном Березовським.

Питання, які я готувала для інтерв'ю, я поділила на блоки.

Допомога населенню та ВПО

1. Яку допомогу селищна рада надає внутрішньо переміщеним особам (ВПО)?

³³ Рейтинги Депутатів Верховної Ради на основі виконаних обіцянок » Слово і Діло.
URL: <https://www.slovoidilo.ua/rejtyngy/verhovna-rada/za-vidpovidalnistju> (дата звернення: 06.03.2025).

2. Чи є програми підтримки сімей військових, поранених чи загиблих?

3. Як організована гуманітарна допомога в громаді? Чи є проблеми з її розподілом?

4. Чи співпрацює рада з волонтерами та благодійними організаціями? Як саме?

5. Чи є плани щодо соціального житла для переселенців або відновлення пошкодженого житла?

Економіка та робочі місця

6. Як змінилася економічна ситуація в громаді з початку війни?

7. Чи підтримує громада місцевий бізнес? Які є програми грантів або пільг?

8. Які підприємства закрилися або переїхали? Чи є плани щодо залучення нових?

9. Чи створюються нові робочі місця? Якщо так, то в яких галузях?

10. Чи є можливість перекваліфікації чи навчання для мешканців, які втратили роботу?

Безпека та оборона громади

11. Як громада підтримує місцеву тероборону чи ЗСУ?

12. Чи є в селищі укриття, бомбосховища? Чи вони у належному стані?

13. Чи виділяються кошти на заходи безпеки, наприклад, камери відеоспостереження чи освітлення вулиць?

Інфраструктура та ЖКГ

14. Чи реалізуються проєкти відновлення інфраструктури після руйнувань?

15. Як громада готується до зими? Чи є запаси палива, генератори, альтернативні джерела енергії?

16. Які проблеми з водопостачанням, електроенергією та теплом? Як вони вирішуються?

Гуманітарна сфера

17. Як працюють лікарні та школи в умовах війни? Чи вистачає персоналу?

18. Чи є програми психологічної підтримки для мешканців, військових, дітей?

19. Чи є зміни у програмі освіти для дітей через війну?

План розвитку громади

20. Які перспективи розвитку громади після війни? Чи є стратегія відновлення?

21. Чи є можливість залучення іноземних або державних інвестицій у розвиток громади?

Відповіді на мої питання:

Яку допомогу селищна рада надає внутрішньо переміщеним особам (ВПО)?

-Ми розуміємо, що ВПО, які прибули до нашої громади, опинилися в складній життєвій ситуації. Тому ми намагаємося надати їм всебічну підтримку. Насамперед, ми допомагаємо з реєстрацією та оформленням документів, що є першим кроком до отримання соціальних виплат та інших видів допомоги. Ми також активно займаємося пошуком тимчасового житла, оскільки багато ВПО не мають можливості самостійно знайти місце для проживання. Крім того, ми надаємо гуманітарну допомогу, яка включає продукти харчування, одяг, засоби гігієни та інші необхідні речі. Важливим аспектом нашої роботи є психологічна підтримка, оскільки багато ВПО пережили травматичні події. Ми організовуємо консультації з психологами та групи підтримки. Також ми сприяємо у працевлаштуванні, допомагаючи ВПО знайти роботу, а також забезпечуємо доступ до медичних послуг, оскільки багато хто з них потребує медичної допомоги.

Чи є програми підтримки сімей військових, поранених чи загиблих?

-Так, ми маємо розроблені програми підтримки сімей військових, поранених та загиблих. Ми надаємо матеріальну допомогу, щоб допомогти їм впоратися з фінансовими труднощами. Також ми організовуємо психологічну підтримку, оскільки сім'ї військових часто переживають стрес та тривогу. Ми надаємо юридичні консультації, щоб допомогти їм розібратися з правовими питаннями. Крім того, ми допомагаємо у вирішенні соціальних питань, таких як оформлення документів та отримання соціальних виплат. Ми також організовуємо заходи для вшанування пам'яті загиблих героїв, щоб підтримати їхні сім'ї та вшанувати їхню пам'ять.

Як організована гуманітарна допомога в громаді? Чи є проблеми з її розподілом?

-Гуманітарна допомога надходить до нашої громади від різних джерел, включаючи державні та міжнародні організації, волонтерів та благодійні фонди. Ми створили спеціальний координаційний центр, наразі це старе приміщення храму, який займається розподілом цієї допомоги. Центр працює за принципом прозорості та справедливості, щоб кожен, хто потребує допомоги, міг її отримати. Іноді виникають логістичні труднощі, пов'язані з доставкою та розподілом допомоги, але ми постійно працюємо над оптимізацією цього процесу.

Чи співпрацює рада з волонтерами та благодійними організаціями? Як саме?

-Так, ми активно співпрацюємо з волонтерами та благодійними організаціями. Волонтери допомагають нам у розподілі гуманітарної допомоги, організації заходів для ВПО та сімей військових, а також у наданні психологічної підтримки. Благодійні організації надають фінансову та матеріальну допомогу, що дозволяє нам розширити спектр послуг, які ми надаємо.

Чи є плани щодо соціального житла для переселенців або відновлення пошкодженого житла?

-Ми розуміємо, що питання житла є одним з найважливіших для ВПО. Тому ми працюємо над розробкою планів щодо будівництва соціального житла. Ми також розглядаємо можливість реконструкції та переобладнання існуючих будівель під соціальне житло. Крім того, ми шукаємо можливості для залучення інвестицій у будівництво нового житла, щоб забезпечити ВПО гідними умовами проживання.

Як змінилася економічна ситуація в громаді з початку війни?

-Війна мала значний негативний вплив на економіку нашої громади. Багато підприємств були змушені скоротити виробництво або навіть закритися через руйнування, логістичні проблеми та нестачу робочої сили. Це призвело до зростання рівня безробіття та зниження рівня життя мешканців.

Чи підтримує громада місцевий бізнес? Які є програми грантів або пільг?

-Ми розуміємо, що підтримка місцевого бізнесу є ключовою для відновлення економіки громади. Але наразі у нас немає жодної програми грантів чи мікрогрантів. Але над цим вже працюють відповідні відділи.

Які підприємства закрилися або переїхали? Чи є плани щодо залучення нових?

-На жаль, деякі малі та середні підприємства були змушені закритися через війну. Але в Ярмолинецькій громаді не було масштабного закриття якогось підприємства. А навпаки, ВПО створюють в громаді нові бізнеси, салони краси, кав'ярні. Ми активно працюємо над залученням нових інвестицій та створенням сприятливого інвестиційного клімату в громаді. Ми проводимо переговори з потенційними інвесторами та розробляємо інвестиційні проекти.

Чи створюються нові робочі місця? Якщо так, то в яких галузях?

-Незважаючи на складну економічну ситуацію, в нашій громаді створюються нові робочі місця. Це відбувається в галузях, пов'язаних з гуманітарною допомогою, логістикою, сільським господарством, а також у сфері послуг. Ми також сприяємо розвитку малого та середнього бізнесу, що створює нові робочі місця.

Чи є можливість перекваліфікації чи навчання для мешканців, які втратили роботу?

-Ми розуміємо, що багато мешканців нашої громади втратили роботу через війну. Тому ми організовуємо курси перекваліфікації та навчання, щоб допомогти їм здобути нові навички та знайти нову роботу. Ми співпрацюємо з центрами зайнятості та навчальними закладами, щоб забезпечити якісну та доступну освіту для всіх, хто її потребує.

Як громада підтримує місцеву тероборону чи ЗСУ?

-Наша громада надає всебічну підтримку місцевій теробороні та ЗСУ. Ми збираємо кошти на закупівлю необхідного обладнання та спорядження, організовуємо харчування для військових, а також надаємо матеріальну та технічну допомогу. Ми також активно співпрацюємо з волонтерськими організаціями, які допомагають нам у цій роботі.

Чи є в селищі укриття, бомбосховища? Чи вони у належному стані?

-Так, в нашому селищі є укриття та бомбосховища. Ми постійно перевіряємо їх стан та проводимо необхідні ремонтні роботи, щоб забезпечити безпеку мешканців. Ми також проводимо навчання для мешканців, щоб вони знали, як діяти у разі повітряної тривоги або інших надзвичайних ситуацій.

Чи виділяються кошти на заходи безпеки, наприклад, камери відеоспостереження чи освітлення вулиць?

-Так, ми виділяємо кошти на заходи безпеки, такі як встановлення камер відеоспостереження та освітлення вулиць. Ми розуміємо, що безпека мешканців є нашим пріоритетом, тому ми робимо все можливе, щоб забезпечити її.

Чи реалізуються проєкти відновлення інфраструктури після руйнувань?

-Так, ми активно працюємо над відновленням пошкодженої інфраструктури. Ми вже відновили деякі дороги та мости, а також працюємо над відновленням комунікацій. Ми також розробляємо плани щодо відновлення інших об'єктів інфраструктури, які були пошкоджені під час війни.

Як громада готується до зими? Чи є запаси палива, генератори, альтернативні джерела енергії?

-Підготовка до зими – це наш пріоритет. Ми активно створюємо запаси палива для котелень та генераторів. Закуповуємо потужні генератори для об'єктів критичної інфраструктури, таких як лікарні та насосні станції. Розглядаємо можливості використання альтернативних джерел енергії, зокрема сонячних панелей та твердопаливних котлів. Ми також проводимо інформаційну кампанію серед мешканців, щоб вони знали, як підготуватися до можливих відключень електроенергії та опалення.

Які проблеми з водопостачанням, електроенергією та теплом? Як вони вирішуються?

-Основні проблеми пов'язані з пошкодженням інфраструктури внаслідок обстрілів. Іноді виникають перебої з електропостачанням, що впливає на роботу насосних станцій та котелень. Ми оперативно реагуємо на ці проблеми, проводячи ремонтні роботи та використовуючи резервні джерела живлення. Ми також встановлюємо додаткові насосні станції та водонапірні башти, щоб забезпечити стабільне водопостачання.

Як працюють лікарні та школи в умовах війни? Чи вистачає персоналу?

-Лікарні та школи працюють в умовах підвищеного навантаження. Ми намагаємося забезпечити їх необхідним обладнанням та медикаментами. Іноді виникає нестача персоналу, особливо медичного, але ми залучаємо волонтерів та шукаємо можливості для залучення додаткових спеціалістів.

Школи часто працюють в дистанційному режимі, але ми також організовуємо очні заняття в укриттях.

Чи є програми психологічної підтримки для мешканців, військових, дітей?

Так, ми розуміємо важливість психологічної підтримки в умовах війни. Тому ми організовуємо програми психологічної допомоги для всіх категорій населення. Ми проводимо індивідуальні та групові консультації з психологами, організовуємо тренінги та семінари. Особливу увагу приділяємо дітям, які потребують спеціальної психологічної підтримки.

Чи є зміни у програмі освіти для дітей через війну?

-Так, програма освіти для дітей зазнала змін. Ми адаптуємо навчальні матеріали до умов війни, додаємо теми, пов'язані з безпекою та психологічною стійкістю. Ми також організовуємо додаткові заняття з психологами та соціальними педагогами.

Які перспективи розвитку громади після війни? Чи є стратегія відновлення?

-Ми віримо в світле майбутнє нашої громади. Ми вже розробляємо стратегію відновлення, яка передбачає розвиток економіки, інфраструктури, соціальної сфери. Ми плануємо залучити інвестиції в будівництво нових підприємств, відновлення житлового фонду та розвиток туристичної інфраструктури.

Чи є можливість залучення іноземних або державних інвестицій у розвиток громади?

-Так, ми активно працюємо над залученням інвестицій з різних джерел. Ми беремо участь у державних програмах, співпрацюємо з міжнародними організаціями та фондами. Ми також створюємо сприятливий інвестиційний клімат, щоб залучити приватних інвесторів.

Підсумовуючи, ситуація на Ярмолинеччині, як і в багатьох інших громадах України, є складною, але контрольованою. З відповідей депутата випливає, що:

- **Соціальна підтримка:**

- Громада активно допомагає ВПО, сім'ям військових та іншим вразливим категоріям населення.
- Існує налагоджена система гуманітарної допомоги, хоча іноді виникають логістичні труднощі.
- Ведеться тісна співпраця з волонтерами та благодійними організаціями.
- Є плани щодо будівництва соціального житла та відновлення пошкодженого.

- **Економіка:**

- Війна суттєво вплинула на економіку громади, але влада активно підтримує місцевий бізнес та створює нові робочі місця.
- Існують програми грантів та пільг для підприємців, а також можливості для перекваліфікації.
- Ведеться робота з залучення інвестицій.

- **Безпека та інфраструктура:**

- Громада підтримує тероборону та ЗСУ, облаштовує укриття та вживає заходів безпеки.
- Ведуться роботи з відновлення інфраструктури, а також підготовка до зими.
- Існують проблеми з водопостачанням та електроенергією, але вони вирішуються.

- **Гуманітарна сфера:**

- Лікарні та школи працюють в умовах війни, надаючи необхідні послуги.
- Організовані програми психологічної підтримки для різних категорій населення.
- Програма освіти адаптована до умов війни.

- **Плани на майбутнє:**

- Громада має стратегію відновлення та планує залучати інвестиції.

В цілому, громада демонструє стійкість та здатність до адаптації в умовах війни. Незважаючи на труднощі, влада активно працює над вирішенням проблем та планує розвиток громади після війни.

Аналіз політичної діяльності на Ярмолинеччині показує, що місцеві депутати та партії активно працюють і впливають на життя громади. Найбільше уваги вони приділяють проблемам доріг, освітлення, допомоги людям та розвитку економіки. Це відповідає тому, що найбільше турбує місцевих мешканців.

Однак є велика проблема — багато обіцянок не виконуються. Лише приблизно третина з них справді втілюється в життя. Через це люди менше довіряють політикам. Часто депутати говорять емоційно, апелюючи до патріотизму чи проблем, які хвилюють людей, але цього недостатньо — потрібні конкретні справи.

Хоча існують плани розвитку громади, важливо, щоб вони реально виконувались. Щоб покращити ситуацію, треба зробити політику більш відкритою, слухати людей і справді реалізовувати обіцяне. Тоді зросте довіра до влади і Ярмолинеччина зможе краще розвиватися.

ВИСНОВОК

Підсумовуючи, можна зазначити, що політична діяльність місцевих депутатів Ярмолинеччини у довоєнний період була переважно орієнтована на вирішення поточних соціальних проблем, однак її ефективність залежала більше від особистої ініціативи, ніж від партійної програми. Такий стан справ потребує подальшого вдосконалення механізмів демократичного представництва, посилення прозорості та підзвітності обраних осіб, розвитку діалогу з громадянами, зокрема в умовах децентралізації та зростаючих викликів безпеки.

1. Після початку повномасштабної війни в лютому 2022 року діяльність місцевих депутатів Хмельницької області набула нових змістових і функціональних вимірів. Усі представницькі органи на місцях були змушені адаптуватися до умов воєнного часу, змінивши фокус із поточних соціально-економічних завдань на першочергову підтримку національної безпеки, допомогу армії, захист населення та забезпечення гуманітарної стійкості. Депутати почали виконувати не лише законодавчо закріплені функції, але й активно долучатися до волонтерської, логістичної, координуючої та комунікаційної роботи. У Хмельницькому, Кам'янці-Подільському, Старокостянтинові, Ярмолинцях та інших громадах області депутати організовували пункти збору гуманітарної допомоги, брали участь у пошуку коштів для закупівлі дронів, аптечок, автомобілів для ЗСУ, забезпечували внутрішньо переміщених осіб житлом і продуктами. Варто відзначити роль депутатів у створенні волонтерських штабів при місцевих радах, які координували дії громадськості, благодійних фондів та бізнесу.

Низка депутатів самостійно організовували логістичні маршрути для доставки допомоги до прифронтових регіонів, брали участь у евакуації людей з гарячих точок, взаємодіяли з військовими підрозділами на місцях. Важливо й те, що місцева влада не припинила розв'язувати соціальні питання: попри воєнні умови, у багатьох громадах продовжували реалізовуватись програми

підтримки дітей, освітніх закладів, медичних установ, зокрема через переформатування частини бюджету на користь критичних галузей

У підсумку, депутати місцевих рад Хмельниччини довели, що в умовах екзистенційної загрози вони можуть бути ефективними посередниками між громадою та центральною владою, координаторами ресурсів і лідерами спротиву. Їхня робота є наочним прикладом того, як локальна політика здатна змінюватися в бік практичного патріотизму, коли мова йде про виживання держави.

Дослідження наголошують на важливості децентралізації, проведеної в Україні з 2014 року, яка дозволила громадам отримати фінансову автономію, кадрову незалежність і управлінську гнучкість. Саме ці чинники стали запорукою того, що громади змогли швидко мобілізувати ресурси та ухвалювати життєво важливі рішення в умовах воєнного часу. При цьому особливу ефективність демонстрували ті громади, де існувала культура відкритого управління та участі громадськості в процесах ухвалення рішень.

Окремі дослідження (наприклад, звіти ГО «Центр спільних дій», Аналітичного центру Cedos) вказують на нові функції рад у сфері інформаційної безпеки, антикризового управління та волонтерської інтеграції. Водночас підкреслюється наявність викликів: дефіцит досвіду управління в умовах війни, перевантаження кадрів, нестача коштів, конфлікти між гілками влади, корупційні ризики.

У цілому, роль місцевих рад у період війни переосмислюється як ключова у забезпеченні державної єдності та функціонування тилу. Їхнє функціонування нині розглядається не як додатковий рівень бюрократії, а як стратегічний ресурс оборони країни.

2. Війна суттєво змінила функції політичних партій на місцевому рівні. В умовах загальної мобілізації всі політичні сили в Ярмолинецькому районі були змушені трансформуватися з інструментів політичної конкуренції у платформи соціальної, гуманітарної й логістичної активності. Дослідження засвідчують, що провідні політичні партії регіону — «Слуга Народу»,

«Європейська Солідарність», «Батьківщина», «За Майбутнє» — зосередили зусилля не на гаслах чи політичних маніфестах, а на практичній допомозі громаді, армії й внутрішньо переміщеним особам.

«Слуга Народу» координувала закупівлю медичних засобів, брала участь у підтримці родин військових, фінансуванні ремонту укриттів у школах. Депутати від цієї сили долучались до місцевих волонтерських ініціатив, а окремі з них особисто їздили на фронт з гуманітарною допомогою. Представники «Європейської Солідарності» зосередили увагу на військовій підтримці — збори на квадрокоптери, тепловізори, автівки для передової. Також вони брали участь у створенні громадських хабів допомоги. «Батьківщина» займалась гуманітарними проєктами, зокрема доставкою ліків і продуктів у важкодоступні громади, допомогою переселенцям.

Значення партій змістилося в бік ефективної взаємодії з громадянами та виконання не стільки законодавчої, скільки соціальної функції. У районі зафіксовано позитивні приклади співпраці між представниками різних партій на користь спільної мети — перемоги України. Спільні проєкти реалізовувалися за межами політичних амбіцій, на основі ціннісної консолідації.

Разом із тим, варто визнати, що політична активність деяких партій була радше символічною. В умовах війни, коли політика відходить на другий план, громада стала оцінювати партії за конкретними вчинками. Партії, що залишилися осторонь — зникли з публічного простору. Отже, діяльність політичних сил Ярмолинеччини в період війни виявила нові критерії довіри та ефективності — не партійна ідентичність, а участь у спільному спротиві стала головною політичною легітимацією.

3. У рамках дослідження було проведено глибинні інтерв'ю з представниками місцевої влади Ярмолинецької територіальної громади — головою селищної ради Андрієм Шутяком та його заступником Іваном Березовським. Отримані дані дозволили детально проаналізувати не лише

формальні механізми управління в умовах війни, а й виявити практики швидкого реагування, кризової комунікації та громадської мобілізації.

За словами Андрія Шутяка, одним із перших рішень селищної ради після 24 лютого 2022 року було створення координаційного штабу з підтримки армії та внутрішньо переміщених осіб. Через тиждень після початку повномасштабного вторгнення у громаді вже працювали пункти збору допомоги, евакуаційні маршрути, реєстраційні центри для переселенців. Було створено спеціальний резервний фонд бюджету, що дозволив терміново профінансувати придбання необхідного: пального, одягу, ліків, техніки для військових.

Іван Березовський акцентував увагу на важливості роботи з громадськістю. За його словами, найефективніші рішення приймалися не «згори», а після консультацій з мешканцями — через зустрічі, електронні опитування, соціальні мережі. Цей підхід дозволив враховувати реальні потреби людей і зміцнив довіру до влади. У громаді також було організовано допомогу тим, хто втратив житло, створено умови для навчання дітей-переселенців, облаштовано укриття в школах і садках.

Згідно проведеного інтерв'ю з головою та заступником голови Ярмолинецької селищної ради, можна дійти висновку, що Станом на теперішній момент Ярмолинецька громада, як і багато інших громад України, перебуває у складному, але контрольованому становищі. Попри всі виклики, спричинені війною, вона демонструє надзвичайну стійкість, адаптивність і готовність до саморозвитку. Інтерв'ю з представниками місцевої влади засвідчило, що громада не лише реагує на нагальні проблеми, а й намагається діяти на випередження, вибудовуючи стратегічні напрямки розвитку.

Першочергова увага приділяється соціальній сфері, де значна частина ресурсів зосереджена на підтримці внутрішньо переміщених осіб (ВПО), сімей військових, поранених і загиблих. В умовах війни громада розгорнула комплексну допомогу для найбільш вразливих категорій населення, яка включає гуманітарну, психологічну, юридичну, житлову та медичну

підтримку. Система гуманітарної допомоги, незважаючи на окремі логістичні труднощі, працює злагоджено, а її ефективність підвищується завдяки співпраці з волонтерами, благодійними фондами та міжнародними партнерами.

Питання житла є однією з найгостріших проблем, і місцева влада вже розробляє конкретні заходи для вирішення цього питання. Зокрема, мова йде про будівництво соціального житла, переобладнання наявних споруд, а також залучення інвесторів для реалізації житлових проєктів. Також підтримуються ініціативи, спрямовані на надання медичних послуг, організацію психологічної допомоги, забезпечення доступу до освіти в умовах воєнного стану.

Значний тиск війни відчутно позначився на економіці громади. Закриття або переміщення окремих підприємств, порушення логістичних ланцюгів, скорочення робочих місць — усе це створило нові виклики для місцевої влади. Однак навіть у цих умовах громада продовжує працювати над підтримкою малого та середнього бізнесу, а також стимулює відкриття нових підприємств, у тому числі — бізнесами переселенців. Важливим напрямом є також перекваліфікація місцевого населення, що втратило роботу, у співпраці з освітніми закладами та центрами зайнятості. Зараз уже можна говорити про позитивні зрушення в цьому напрямі.

Проблеми безпеки також не залишаються поза увагою. Громада бере активну участь у підтримці ЗСУ та територіальної оборони, забезпечуючи їх засобами захисту, продуктами харчування та технікою. Одночасно з цим тривають роботи з облаштування укриттів, відновлення інфраструктури, встановлення камер відеоспостереження та освітлення на вулицях. Це свідчить про системний підхід до забезпечення безпеки мешканців та готовність до різноманітних загроз.

Окрему увагу приділено відновленню критичної інфраструктури: ремонт доріг, комунікацій, забезпечення електроенергією та водою. Попри перебої, які все ще трапляються через воєнні дії, влада намагається

оперативно реагувати на кожну ситуацію, використовуючи резервні джерела енергії, встановлюючи додаткові насосні станції та закуповуючи генератори.

У сфері освіти й охорони здоров'я громада пристосувалась до нових реалій: школи працюють як у дистанційному форматі, так і в адаптованих укриттях; лікарні надають допомогу попри кадрові труднощі. У школах запроваджено теми, пов'язані з безпекою та психологічною стійкістю, що важливо для формування адекватного світогляду у дітей в умовах війни.

Варто зазначити, що Ярмолинецька громада не обмежується лише подоланням наслідків війни. Вона вже сьогодні працює над майбутнім. Зокрема, розробляється стратегія відновлення після війни. Її ключовими напрямками є розвиток економіки, залучення інвестицій, модернізація інфраструктури, підтримка інновацій та розвиток туристичної привабливості регіону. Місцева влада активно шукає можливості участі в державних і міжнародних проєктах, прагнучи відновити довіру громадян та залучити нові ресурси.

Однак водночас спостерігається низький рівень виконання передвиборчих обіцянок з боку частини місцевих депутатів — лише близько третини з них втілюється в життя. Це формує недовіру до влади та знижує політичну активність населення. Громаді потрібна більша прозорість у прийнятті рішень, звітність перед мешканцями та реальні дії замість гучних заяв.

Інтерв'ю засвідчили, що місцева влада у Ярмолинцях спроможна до ефективного управління в кризових умовах. Її сила — у швидкості рішень, постійній комунікації з мешканцями, відкритості до співпраці з волонтерами й депутатами, готовності діяти не за шаблоном, а за логікою потреб людей. Це — приклад живої, відповідальної демократії в дії.

Отже, можна зробити кілька основних висновків:

1. До початку війни місцеві депутати займалися звичними справами: ремонтом доріг, шкіл, лікарень, допомогою людям. Проблеми

були — іноді не вистачало прозорості, не всі депутати тримали зв'язок з виборцями.

2. Реформа децентралізації, завдяки якій утворилися нові громади, дала більше можливостей для самостійного управління. Громади почали самі вирішувати, куди спрямовувати кошти, що ремонтувати, які послуги надавати.

3. Після початку повномасштабної війни місцеві депутати показали, що можуть швидко реагувати на виклики: допомагали військовим, переселенцям, організовували гуманітарну підтримку, шукали додаткові ресурси.

4. Дуже важливо, що громади навчилися працювати разом — влада, волонтери, прості мешканці. Саме завдяки єдності вдавалося вирішувати складні завдання навіть без значних коштів.

5. Але залишаються проблеми: не всі депутати працюють сумлінно, ще є випадки корупції, не всі рішення ухвалюються прозоро. Люди часто не знають, як контролювати владу або як донести свої ідеї.

Підсумовуючи, можна сказати: депутати на Ярмолинеччині за останні роки пройшли серйозний шлях. Вони вчаться працювати в умовах війни, бути ближчими до людей, розуміти реальні проблеми громади. Щоб покращити ситуацію далі, потрібно зробити роботу рад ще відкритішою, залучати мешканців до прийняття рішень, боротися з зловживаннями і не забувати, що головне завдання місцевої влади — служити людям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. BBC News Україна. Легкі наркотики і повний холодильник: 15 дивних обіцянок кандидатів у президенти України. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-47283024> (дата звернення: 06.03.2025)
2. Facebook. Заклад позашкільної освіти "Центр позашкільної роботи". URL: https://www.facebook.com/profile.php?id=100057086934033&locale=uk_UA (дата звернення: 15.05.2025)
3. U-lead. Вплив воєнного стану на місцеві бюджети Хмельниччини. Сергій Волохатий. URL: <https://u-lead.org.ua/news/613> (дата публікації: 02.12.2024, дата звернення: 03.04.2025)
4. Ukrinform. У Хмельницькому на підтримку ЗСУ виділили ще понад ₪85 мільйонів. Укрінформ - актуальні новини України та світу. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3866634-u-hmelnickomu-na-pidtrimku-zsu-vidilili-se-ponad-85-miljoniv.html> (дата звернення: 14.02.2025)
5. YouControl. Волонтер Ярмолинеччини. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/39732100/ (дата звернення: 01.06.2025)
6. Аналітичний огляд ГО «Центр розвитку громад», 2023 р. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/40567997/
7. Архів новин Ярмолинецької громади. (2021). Бюджетна прозорість і звіти депутатів. URL: <https://yarmolyntsi-gromada.gov.ua/novyny> (дата звернення: 15.05.2025)
8. Бережанський І. На Хмельниччині російська ракета влучила в інфраструктурний об'єкт. ТСН.ua. URL: <https://tsn.ua/ato/na-hmelnichchini-rosiyska-raketa-vluchila-v-infrastrukturniy-ob-yekt-2048959.html> (дата звернення: 08.02.2025)

9. Використання коштів, що надійшли до бюджету. Політична партія «За конкретні справи». URL: <https://www.spravy.org.ua/uploads/files/magazine/10.pdf> (дата звернення: 03.04.2025)
10. Гвардійська громада. (2021). Бюджет участі та відкриті слухання. URL: <https://gvardiyiska-gromada.gov.ua> (дата звернення: 15.05.2025)
11. Вебсайт Гвардійської громади, розділ «Гуманітарна діяльність під час війни», 2023 р. URL: <https://gvardiyanska-gromada.gov.ua>
12. Звіт місцевого осередку партії «Європейська Солідарність» у Хмельницькій області, 2023 р. URL: <https://www.oporaua.org/viyna/politichna-mapa-khmelnitskoyi-oblasti-24679>
13. Інтерв'ю з депутатом обласної ради, газета «Є», березень 2024 р. URL: <https://eurosolidarity.org/>
14. Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг Сатанівської селищної ради». Сатанівська територіальна громада. URL: <https://satanivska-gromada.gov.ua/centr-nadannya-socialnih-poslug-20-48-14-11-07-2019/> (дата звернення: 15.05.2025)
15. Шпулак Н. Кандидати у депутати Хмельницької облради: четвертий виборчий округ. Суспільне Хмельницький. (дата публікації: 22.10.2020). URL: <https://suspilne.media/khmelnitskiy/73189-kandidati-u-deputati-hmelnickoi-oblradi-cetvertij-viborcij-okrug/> (дата звернення: 01.06.2025)
16. Офіційна сторінка Ярмолинецької селищної ради, травень 2023 р. URL: <https://yarm.gov.ua>
17. Офіційний сайт Хмельницької ОВА, розділ «Партійна взаємодія», 2022–2023 рр. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Ярмолинецької селищної ради. (2021). Реалізовані інфраструктурні проєкти. URL: <https://yarmolyntsi-gromada.gov.ua> (дата звернення: 15.05.2025)

- 19.Офіційний сайт Ярмолинецької ТГ. (2021). Депутатські звіти та прийоми громадян. URL: <https://yarmolyntsi-gromada.gov.ua> (дата звернення: 15.05.2025)
- 20.Попович Н. Лише основні логістичні маршрути. Хто ремонтує дороги Городок-Смотрич та Ярмолинці-Сатанів – Городок.City. URL: <https://horodok.city/articles/325060/lishe-osnovni-logistichni-marshruti-hto-re-montue-dorogi-gorodok-smotrich-ta-yarmolinci-sataniv> (дата звернення: 06.03.2025)
- 21.Постанова РНБО «Про припинення діяльності проросійських політичних партій», 20 березня 2022 р. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Decisions/5604.html>
- 22.Програма економічного та соціального розвитку Ярмолинецької селищної територіальної громади на 2025 рік. Ярмолинецька громада. URL: https://rada.info/upload/users_files/05399248/9752047a55468d4de7947da27e48522f.pdf
- 23.ПРОГРАМА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЯРМОЛИНЕЦЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2025 РІК. Ярмолинецька громада. URL: https://rada.info/upload/users_files/05399248/9752047a55468d4de7947da27e48522f.pdf (дата звернення: 20.03.2024)
- 24.Прокопенко Е. Ракетний удар по Хмельницькій області: є постраждалі. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/raketnyy-udar-hmelnitskoy-oblasti-postradavshie-1657046032.html> (дата звернення: 08.02.2025)
- 25.Рейтинги Депутатів Верховної Ради на основі виконаних обіцянок » Слово і Діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/rejtyngy/verhovna-rada/za-vidpovidalnistju> (дата звернення: 06.03.2025)

26. Солобковецький навчально-реабілітаційний центр: Освітній осередок для дітей з особливими потребами – Хмельницька обласна рада.
Хмельницька обласна рада.
URL: <https://km-oblrada.gov.ua/solobkoveczkyj-navchalno-reabilitacijnyj-czentr-osvitnij-oseredok-dlya-ditej-z-osoblyvymy-potrebamy/> (дата звернення: 15.05.2025)
27. Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки. URL: <https://www.adm-km.gov.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%A1%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%93%D0%86%D0%AF.pdf> (дата звернення: 15.05.2025)
28. Телеграм – канал міського голови Хмельницького. URL: https://t.me/symchyshyn_oleksandr
29. Хмельницька область - Громади. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.ua/areas/22/gromadu> (дата звернення: 15.05.2025)